

**Тетяна Приліпко,**

головний бібліограф Державної історичної бібліотеки України

**Марина Лук'яненко,**

завсектором ДІБ

## Людмила Ястремська

Значний вклад у розвиток історичної науки в Україні вносить науково-бібліографічний відділ (НБВ) Державної історичної бібліотеки України, який з 1988 р. очолює Людмила Юріївна Ястремська (Ступак).

В юнацькі роки вона захоплювалась вокальним мистецтвом, мріяла про фах журналіста-редактора. Але в 1967 р. стала бібліотекарем у Бібліотеці ім. Л.Толстого. Потім завідувала бібліотекою Київського музею західного та східного мистецтва, працювала в Національній парламентській бібліотеці України, закінчила КДІК. У НПБУ освоїла різні ділянки бібліотечної професії — обслуговування читачів, методичну й практичну допомогу бібліотекам країни під час численних виїздів у регіони.

З 1977 р. Людмила Юріївна працює в ДІБ головним бібліографом, згодом - завсектором історичного краєзнавства. Одне з чільних місць роботи сектора займала бібліографічна діяльність - допомога авторським колективам багатотомних праць «Історія міст і сіл УРСР», «Звід пам'яток історії і культури України» та ін. Було підготовлено проблемні тематичні бібліографічні видання: «Куликовська битва» [1], «Музейное строительство на Украине в годы Советской власти» [6] та ін.

Ястремську вирізняють вагомих досвід, професіоналізм, творчий підхід до кожної дорученої справи. Тому саме її затверджують на посаду завідувачої НБВ. Перші роки роботи були непростими. Вирішувалися проблеми організаційного становлення відділу, зростав обсяг виконуваних завдань, підвищувалися вимоги до якості бібліографічних посібників. Щоденна копітка праця згуртованого керівником колективу дала змогу успішно реалізувати заплановане. Особливо здібності Л.Ястремської розкрилися при підготовці рекомендаційних

бібліографічних посібників «Україна у Великій Вітчизняній війні» [8], «Кроки п'ятирічок» [7]. Вони високо оцінені фахівцями.

Широка ерудиція, досконале знання бібліотечної та бібліографічної роботи виявилися і в складанні науково-допоміжних бібліографічних посібників, які відрізняють яскраві й змістовні вступні статті, неординарне компонування матеріалу, виразні заголовки, вичерпні анотації. Особливо вдало пише вона узагальнюючі матеріали про роботу бібліотеки, відділу, доповіді на конференції, прес-релізи, які періодично публікуються в збірниках, часописах [14-16, 18, 19, 22, 24].

Якісно вищого рівня набула підготовка бібліографічних покажчиків відділу завдяки тісній співпраці з провідними науковими установами, зокрема академічними, - Інститутом історії України, Інститутом української археографії і джерелознавства ім.М.С.Грушевського, Інститутом українознавства ім.І.Крип'якевича та ін. На думку спеціалістів-істориків, видання НБВ ДІБ відзначаються високим науково-бібліографічним рівнем підготовки, матеріали подаються на засадах наукової системності, уніфікації і впорядкування.

Творчий доробок Людмили Юріївни дуже вагомий. Так, за 1994 - 1995 рр. під безпосереднім її керівництвом було підготовлено вісім шоквартальних випусків поточного науково-допоміжного бібліографічного покажчика «Історія України» [21, 23], де найповніше і найоперативніше висвітлюється інформація з усіх сфер діяльності нашої держави. Видання вимагало чіткої організації праці на всіх етапах - у безпосередній підготовці, в редагуванні, друкуванні. І завжди працівники відділу мали кваліфіковану, фахову допомогу, пораду й настанову свого керівника. Подібного посібника не складає жодна наукова бібліотека України, а інтерес до вітчизняної історії зростає.



Значним попитом користується поточний інформаційний покажчик «Історія України» за 1968-1995 рр. [10, 12, 17, 20, 21, 23, 26]. Друкуються і незабаром надійдуть до користувачів посібники за 1996-1997 рр. Схвальні відгуки науковців одержали видання «Історія України» (за 1992-1993 рр.) [20, 26], «Історія Києва. Т.3». Ці посібники та значний масив тематичних бібліографічних покажчиків бібліотеки є основою для створення в ДІБ інформаційного центру «Історія України», до якого НБВ під керівництвом Людмили Юрїївни приступив з 1994 р.

Однією з новинок бібліографічної продукції НБВ є каталоги книжкових виставок, підготовлених до науково-практичних конференцій, що відбулися в Києві у 1997-1998 рр.: «Архівна і бібліотечна справа доби визвольних змагань в Україні (1917-1921 рр.)» [25], «Визвольна війна українського народу середини XVII ст. (до 350-ї річниці початку бойових дій)» [27]. Їх було складено професійно і в стислі строки.

Підкреслимо, що Людмила Ястремська консулює з питань підготовки бібліографічних покажчиків співробітників, у т.ч. колег з інших бібліотек, керує практикою студентів КНУКМ, сприяє навчанню і становленню молодих спеціалістів та адаптації нових працівників-бібліографів.

Вона чуйна до своїх колег по роботі, друзів, рідних. Зростають донька Ірина, син Юрій – студенти столичних вузів, онук Андрій.

Гортаючи безцінні скарби історії – книжкові багатства - невтомні руки Людмили Юрїївни збирають і складають їх у різноматичні бібліографічні видання, збагачуючи практичне бібліографознавство, зокрема історичну бібліографію, забезпечуючи інформаційні потреби користувачів у галузі суспільних наук, закладаючи науковий фундамент для об'єктивного висвітлення історії України, доповнюючи доробок бібліотеки – однієї з провідних установ республіки в царині галузевої бібліографії.

### Праці Л.Ю.Ястремської

#### 1981

1. Куликовська битва: (До 600-річчя): Рек. бібліогр. покажч. / Держ. іст. б-ка УРСР; Склад.: А.М.Комська, Л.Ю.Ступак. - К., 1981. - 24 с.

#### 1983

2. Компартія України – бойовий загін КПРС: Рек. покажч. літ. / Держ. респ. б-ка УРСР ім.КПРС, Держ. іст. б-ка УРСР; Склад.: Л.П.Александрова, Л.А.Балацька, Л.Ю.Ступак. - К., 1983. - 60 с.

#### 1985

3. Історія Компартії України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. (1956-1981) / Держ. іст. б-ка УРСР; Склад.: Г.Г.Германенко, А.М.Комська, Л.Ю.Ступак. - К., 1985. - 512 с.
4. О работе Харьковской государственной научной библиотеки им.В.Г.Короленко по координации деятельности библиотек области в помощь подготовке тома «Свода памятников истории и культуры народов СССР» по Украинской ССР: Справка / Гос. ист. б-ка УССР, Харьк. гос. науч. б-ка им.В.Г.Короленко; Подгот.: Л.Ю.Ступак, Г.Н.Каширина. - К., 1985. - 5 с.

#### 1986

5. Змужніння // Соц. культура. - 1986. - № 1. - С. 24.

#### 1987

6. Музейное строительство на Украине в годы советской власти: Науч.-вспом. библиогр. указ. / Ин-т истории АН УССР. Гос.ист. б-ка УССР. Укр. о-во охрانی памятников истории и культуры; Сост.: Л.Ю.Ступак, Т.А.Прилипко, Н.В.Гончаренко. - К., 1987. - 264 с.

#### 1989

7. Кроки п'ятирічок: З історії руху за комуністичну працю на Україні: Рек. бібліогр. покажч. / Держ. іст.

б-ка УРСР; [Підгот.: Л.Ю.Ступак, Т.А.Прилипко]. - К.: Політвидав України, 1989. - 62, [2] с.

8. Україна у Великій Вітчизняній війні: Рек. бібліогр. покажч. / Держ. респ. б-ка УРСР ім.КПРС, Держ. іст. б-ка УРСР; [Упоряд.: С.Г.Ільченко, Л.Ю.Ступак]. - К.: Політвидав України, 1989. - 87 с.

#### 1990

9. Історія селянства Української РСР 1917-1989 рр.: Наук.-допом. бібліогр. покажч. / Ін-т історії України АН України. Держ. іст. б-ка УРСР; Склад.: Т.А.Прилипко, І.В.Бондаренко, І.В.Бутовська, Л.Ю.Ступак, Л.П.Александрова, З.Х.Мусіна. - К., 1990. - 658 с.
10. Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. за рік 1989 / Держ. іст. б-ка УРСР; Склад.: І.В.Бутовська, І.В.Бондаренко, З.Х.Мусіна, Т.А.Прилипко, Л.Ю.Ступак, Л.П.Александрова. - К., 1990. - 342 с.

#### 1991

11. Історія інтелігенції Української РСР. 1917-1990 рр.: Наук.-допом. бібліогр. покажч. / Держ. іст. б-ка УРСР; Упоряд.: Л.Ю.Ступак, З.Х.Мусіна, за участю Л.П.Александрової. - К., 1991. - 535, [3] с.

#### 1992

12. Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. за рік 1990 / Держ. іст. б-ка України; Упоряд. І.В.Бондаренко; Відп. ред. Л.Ю.Ступак. - К., 1992 [1993].  
Ч.І. - 3-248 с.  
Ч.ІІ. - 249-543 с.  
Ч.ІІІ. - 544-803 с.
13. Репресії 20-30-40-х і початку 50-х років на Україні: Наук.-допом. бібліогр. покажч. / Держ. іст. б-ка УРСР; Упоряд.: Л.Ю.Ступак, М.А.Лук'яненко, І.В.Бондаренко, за участю І.В.Бутовської та І.В.Саєнко. - К., 1992. - 186 с.



1993

14. Бібліографічна діяльність Державної історичної бібліотеки України // Укр. іст. журн. - 1993. - № 2/3. - С.133-135.
15. Історична бібліографія на допомогу науково-дослідній роботі з історії України // Бібліотека і бібліотечна професія в умовах інформатизації суспільства: Все-укр. наук. конф., 22-24 верес. 1993 р.: Тез. доп. - К., 1993. - С.73-74.
16. Історична бібліографія на допомогу науково-дослідній роботі з історії України // Роль бібліотек монастирів, соборів та інших установ у розвитку культури України: Тез. наук. конф. - К., 1993. - С.115-119.
17. Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. за рік 1991 / Держ. іст. б-ка УРСР; Упоряд.: Т.А.Приліпко, І.В.Бутовська, М.А.Лук'яненко; Ред. Л.Ю.Ступак. - К., 1993.  
 Ч.І. - 3-156 с.  
 Ч.ІІ. - 157-391 с.
18. Створюється національна історична бібліографія // Вісн. Акад. наук України. - 1993. - № 3. - С.107-108.

1994

19. Бібліографічна діяльність Державної історичної бібліотеки України // Бібл. вісн. - 1994. - № 3. - С.6-9.
20. Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. 1992 рік / Держ. іст. б-ка України, Ін-т українознавства ім.І.Крип'якевича, Міжнар. асоц. українців, Коміс. бібліогр. та інформатики; Упоряд.: Т.А.Приліпко, М.А.Лук'яненко, З.Х.Мусіна, І.В.Бондаренко; Ред.: Л.Ю.Ступак, А.М.Комська. - К.; Львів, 1994. - 304, [3] с.
21. Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. за [I-IV кв. 1994 р.] / Держ. іст. б-ка України, Ін-т підвищення кваліфікації працівників культури, Міжнар. асоц. українців; Упоряд.: І.В.Бондаренко, Н.М.Коптева, І.С.Пташник; Ред. Л.Ю.Ступак. - К., 1994.  
 ... за I кв. 1994 р. - 185 с.  
 ... за II кв. 1994 р. - 207 с.  
 ... за III кв. 1994 р. - 229 с.  
 ... за IV кв. 1994 р. - 247 с.
22. Створення бібліографічного банку даних та багатомного бібліографічного покажчика з історії України в ДІБ України // Бібліотеки у розвитку історичної науки в Україні: Тез. наук.-практ. конф. - К., 1994. - С.149-151.

1995

23. Історія України: Наук.-допом. покажч. за [I-IV кв.] 1995 р. / Держ. іст. б-ка України, Ін-т підвищення кваліфікації працівників культури; Набір матеріалу: М.А.Лук'яненко, І.І.Баренфельд, А.Г.Кондрашова, О.А.Кисельова; Ред.: А.М.Комська, Л.Ю.Ступак. - К., 1995.  
 ... за I кв. 1995 р. - 170 с.  
 ... за II кв. 1995 р. - 152 с.  
 ... за III кв. 1995 р. - 155 с.  
 ... за IV кв. 1995 р. - 222 с.

1996

24. Видання «Просвіт» Галичини: книги та аркушева продукція (1868-1939 рр.) // Вісн. Кн. палати. - 1996. - № 1/2. - С.12.

1997

25. Архівна і бібліотечна справа доби визвольних змагань в Україні (1917-1921): Кат. кн. вист. / Голов. арх. упр. при Кабінеті Міністрів України, Укр. держ. наук.-дослід. ін-т арх. справи та документознавства, Наук.-довід. б-ка центр. держ. арх. України, Держ. іст. б-ка України; Упоряд.: Л.Ястремська, М.Лук'яненко, З.Мусіна, Г.Порохнюк. - К., 1997. - 59 с.
26. Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. 1993 / Держ. іст. б-ка України, Міжнар. асоц. українців, Коміс. бібліогр. та інформатики, Нац. ком. істориків України; Упоряд.: М.Лук'яненко, І.Бутовська, Т.Приліпко, З.Мусіна, О.Кисельова, О.Середа, О.Старовойт; Ред.: Я.Ісаєвич, А.Комська, Л.Ястремська. - К.; Львів, 1997. - 309, [2] с.

1998

27. Визвольна війна українського народу середини XVII ст. (до 350-ї річниці початку бойових дій): Міжнар. наук. конф.: Кат. кн. вист. Київ, 21-22 трав. 1998 р. / НАН України, Ін-т історії України, Держ. іст. б-ка України, Черкас. держ. пед. ун-т ім.Б.Хмельницького; Упоряд.: Л.Ястремська, Т.Приліпко, М.Лук'яненко, Н.Вошецька; Наук. консультант В.Щербак. - К., 1998. - 64 с.